

HEGEL'DE "BİLİNÇ" TEN "KENDİNİN-BİLİNCİ" NE GEÇİŞTE TANINMANIN ROLÜ

Eyüp Ali Kılıçaslan, Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Felsefe Bölümü,
ORCID: 0000-0002-2907-8843, e-mail: e-kilicaslan@ankara.edu.tr

Hegel'in *Tinin Görüngübilimi*(*Die Phänomenologie des Geistes*), kendisinin deyişiyle, Bilim Sistemi'ne, Felsefi Bilim'e bir giriştir, bilincin deneyiminin bilimidir, bilginin oluş sürecidir. Bilgi Kavramına ulaştırılan yol zorunlu ve tam bir oluş sürecidir. Bu bir hazırlık yoludur, rastgele bir felsefecilik yolu değildir. Tersine, bu yol, bilincin bütün dünyasallığını zorunluluğu içinde kavrar. Bu yüzden Bilimdir. Bilinç, Tinin dolaysız dışvarlığıdır ve iki ögeyi kapsar: Bilme ve nesnellik. Tin kendisini bilinç ögesinde geliştirir ve onda sergiler. Bilinç bu karşıtlıktan, bilme ve nesnellik, oluşur ve bilincin şekilleri bu karşıtlık dolayısıyla ortaya çıkarlar. Bu yolun bilimi, bilincin yaptığı deneyimin bilimidir. Tin, kendine nesne olur, çünkü Tin kendine bir başka olma, yani kendi 'kendi'sinin nesnesi olma ve bu başkaltığı ortadan kaldırma hareketidir. Deneyim, bu harekete verilen addır. Bilinç ayırt etmeyle başlar. Bir şeyi kendisinden ayırt eder. Ama ayırt ettiği şeyle ilişkiye girer. Bilinç genel olarak bir nesnenin bilgisidir. Bilinç 'kendi'nin, 'ben'in bir nesne ile olan belirli ilişkisidir. Nesnel yan bakımından, bilincin nesnenin sahip olduğu ayrıma göre değişeceği söylenebilir. Ama aynı zamanda nesne de bilincin dolayımlayıcı ilişkisi yoluyla belirlenir(biçimlenir, değişir). Nesnedeki bu değişiklik, bilincin gelişimine bağlı olarak düşünülür. Bu karşılıklı etkileşim bilincin bütün deneyim alanlarında, fenomenal dünyasında sürer. Değişik aşamalardan, momentlerden geçen bilinç sonunda bilgisini nesnesine özdeş kılarak, gerçek varoluş ögesini, Kavram biçimini, kazanır. Bu evrelerden Bilinç, Kendinin-Bilinci ve Akıl bireysel bilinç biçimlerini; Tin, tarihsel-toplumsal ya da kolektif bilinç biçimini; Din ve Mutlak Bilgi ise mutlak Tin biçimini oluşturur. Tanınma konusu Kendinin-bilinci bölümünde tartışılan bir başlıktır. İlk biçiminde, Genel Olarak Bilinçte, bilincin tutumu teorik iken; ikinci bilinç biçiminde, yani Kendinin-bilincinde, bilincin tutumu pratiktir. Bu aşamada bilincin nesnesiyle ilişkisi olumsuzdur. Genel olarak bilincin, başkalık bilincinin gerçekliği olarak ortaya çıkan ve özü, bağımsızlık ve özgürlük olan Kendinin-bilinci hayatla girdiği pratik ilişkide bu özü gerçeklik olarak sınar. Kendinin-bilincinin gelişimindeki, diyalektik deneyimindeki aşamalar: Saf Ben(kendisiyle özdeşlik), İstek(başka nesnelere yönelme) ve Tanınma(başka kendinin-bilincine yönelme)'dır. Genel olarak hayatla girdiği ilişkide Kendinin-bilinci hayatın özsel olduğunu öğrenir. 'İstek' olarak görünen Kendinin-bilinci, doyumunu ancak bir başka Kendinin-bilincinde bulduğunu deneyimler. *Tinin Görüngübilimi*'nin bu bölümü bizi tarihsel-toplumsal dünyaya hazırlayan ilgi çekici bir bölüm olmasının yanısıra; bilgilenme sürecinin öznel yanın katkısını ve toplumsal etkinliği içerdiğini göstermesi bakımından da Hegel'i felsefe tarihinin tüm diğer filozoflarından ayıran bir özelliğe sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Tin, Bilinç, Kendinin-bilinci, İstek, Tanınma.